metrectũ/qui pauca vl' bene narrat, vel ſufficiẽter declarat/venia
ſit dictũ auctoris: quiſquis tũ demũ fuerit/nec catholiconẽ/pa⸗
piã/buguitõnẽ/grecistã: petrũ helie/brachilogũ/ꝛ ſiles: Varronẽ,
noniũ marcellũ, feſtũ, gelliũ, macrobiũ/ꝛ inter recentiores/Cor⸗
nucopie: Calepinũ: neſtorẽ, Junianuȝ/ꝛ alios: qui te veras ter⸗
minoꝝ ſignificatiões, deriuatiões, ꝛ ſimilia docebũt. Vale: ꝛ q̃
ſynceriter ꝛ cãdide dicta ſũt in optimã ꝑtẽ accipias. Jteꝝ vale.

Caſtigatio comẽtarioꝝ de abuſione lingue latine cum retra⸗ ctione multoꝝ locoꝝ henrici Bebelij Juſtingenſis Ad Beor⸗ gium ſymler Ludimagiſtrũ Phorcẽn.

Tuã in me animi ſinceritatẽ: amicitiãqꝫ nõ fucatam: ꝛ inge⸗
nuã admonitiõis libertatẽ, ꝑ libenter amplector: multũqꝫ ꝓbo:
dũ nõ adulanter, ſed ex animi ſentẽtia loq̃ris. Ut aũt ad admo⸗ ex animi sentenᵃ
nitiones tuas deſcendã: ſcribis eſſe quoſdã: qui cõmentarijs
noſtris pleriſqꝫ in locis inſidient: maxime ꝓpter imodeſtiam, q
Jſidoꝝ fontẽ erroꝝ dixerim: quẽ conſtet fuiſſe hominẽ nõ in⸗
eruditũ. At ego primũ veniã poſtulare nõ verebor: ſi hic vel ali
bi citra modeſtiã/boni ꝛ eruditi viri iudicio/ſum locutus, bene⸗
ficio adoleſcentie (ante ſextũ nanqꝫ ꝛ vigeſimũ annũ cõmenta⸗
ria ꝑfecimus atqꝫ publicauimꝰ) que calore q̃dam/ꝛ impetu cale
ſcentis ſanguinis/nõ nihil temere interdũ ꝓperamqꝫ trutinat.
Vnde ego multa emiſi atqꝫ edidi/que mõ accuratius/magiſqꝫ
caute examinare nec me pudet. Hoc ꝓfiteri publice exẽplo Au⸗
guſtini, ciceronis et alioruȝ: nam (vt Quintilianus ait) fruſtra
plus opere ſtudio impenderetur: niſi liceret meliora primis in⸗
uenire: Preterea quo ad Jſidorum/aliã multo iuſtiorem excu⸗
ſationis cauſam accipito: quia idipſum dicit neſtor dionyſius,
qui inter cetera Vgutionẽ/Catholiconẽ/ꝛ alios ſimiles: ſuos
errores maxime ex Jſidoro accepiſſe profitetur. Et Valla lib.
ij. elegantiaꝝ inquit: donato, ſeruio, priſciano, ego tantũ tribuo:
vt poſt eos quicunqꝫ aliquid de latinitate ſcripſerunt balbuti⸗
re videntur. quoꝝ primus eſt Jſidorus/indoctoꝝ arrogan⸗

tiſſimus:qui cũ nihil ſciat/omnia precepit.poſſem tibi maiorem
recentiorum partem recenſere:qui eundem/vt tenuem/indoctũ-
qꝫ grammaticaſtrum/nominitant:eiuſqꝫ etymologiam maiori
ex parte damnant:quare iuſtiſſime mihi veniam dari exiſtimo:
ſi ego adoleſcens/illos ſim imitatus,quorum verba apollinis ⁊
ſibillę reſponſa credebam.Nec etiam eorũ iudicio cenſeo dam
nandum/hiſidorumqꝫ male in etymologia ſenſiſſe/creberrime
inuenio.At quicquid citra modeſtiam dictum inueniã:ad quã
maxime me multorum recentium profeſſorum auctoritas pel-
lexit:ſequenti ęditione retractabo.Cęterum ſi Hiſidórum/aut
alium quempiã alicubi/aut in eloquentia/aut etymologia/aut
alia in re male ſenſiſſe oſtendo:non iccirco ea quę bene dixit/re-
ſpuo aut damno:nõne et Ariſtoteles quorundam philoſopho
rum errores notat et perſequitur,quorum doctrinam maxime
miratur et ſequitur:nonne platonem in multis reprehẽdit:qui
ab vniuerſa tamen poſteritate diuinitatis nomine decoratur:
Ego multos laudo et ſequor/qui multis erroribus non carent.
Benedicta enim accipio:cętera contemno: ꝙ ſi Hiſidori ety-
mologiam multis in locis improbo:non tamen eius eruditio-
nem et doctrinam/alia in re damno:aut non ſũmopere veneror.
Quod autem tu ſubiungis/de Laurentio valla: dicãt illitterati quic-
quid velint,non viuit,nec vixit intra.dccc.annos,etiam iudicio
eruditiſſimorum:cui lingua latina plus debeat/quam vallę: Vnus
enim homo ille nobis videri debet/qui ſuo auſpicio et ingenij
acrimonia/linguam latinam iam prope ad interitum redactã
extinctamqꝫ/reſuſcitauerit:In priſtinamqꝫ fere dignitatem re-
ſtituerit:totius latinitatis/inter recentiores/princeps et ante-
ſignanus.Attamen non nego interdum etiam/et non adeo in
paucis/erraſſe illum,nec mirum. Nam(vt columella dicit lib.
xiij.rerum ruſtica)etiam quicunqꝫ ſunt habiti mortalium ſapi
entiſſimi multa ſciſſe dicuntur/non omnia. Sed ſi conſidera-
bitur. vſus/non abuſus ſcriptorum:multo minus peccauit.
Tantam autem gloriam eruditionis et eloquentię,tanqꝫ cele-
bre nomen hodie conſecutus eſt. vt bona pars recentium pro-
feſſorum/iactanter inmodiceqꝫ glorietur:dum vix vnum aut al
terum errorem apud illum/vel aliquando abuſum ſcriptorum

inuenerit: nō erubeſcētes/meritiſſimū de lingua latina patro-
num/ſatyrica mordacitate inuadere, clamātes: nūc fęde erraſſe:
nūc temere allucinatū eſſe: nūc cecutiētibꝰ oculis deuiaſſe: nūc
meras nugas effutiſſe: pluſq̈ in vno/alteroue errore gloriātes:
q̈ valla in tota fere latinitatꝭ inſtauratiōe, q̄ꝝ ſi cōmentatiões
vel affamias/aliqn̄ ⁊ nugas/legeris, luculētiſſime pſpicies val-
lę laboribꝰ eſſe ditatas: ⁊ tanq̄ hirūdinis nidū cōpilatas: Q̄ ſi
cum modeſtia facerēt/eſſent in primis laudādi: ne p illū ⁊ alios
errare ꝯtingat. Cęteꝝ ridiculū eſt/ſi quiſpiā litteratoꝝ vno erro
re compto ita hoſtiliter in illius detractionē incurſet: vt apud
rerū imperitos/indelebilē illi ignominiā inurat: cū alioquin et
ad alia pſus ſit ignarus: ſuſq̈ ꝯtra mineruam tendat. Admo- Sus ꝯ mineruā ꝯtēdit
neo inſup/nō ſemp/etiā apud idoneos ſcriptores/obſeruatum
iri: qđ ego in eplīs ſcribēdis p̄cepi: vt nr̄m ſcilicet nomē prepo-
nendū ſit eius ad quē ſcribimꝰ. Admonitioni tuę libēter acq̄e-
ſco: nā ⁊ ego ipe (ſi tēpoꝝ vetuſtate verba nō ſunt trāſpoſita) nō
apud vnū mō eundēq̈ illuſtrē īueni: ſed apud plures etiam/nō
adeo nobiles ſcriptores. Id tamē qđ p̄cepi/magis eſt antiquo-
rum illuſtriū ⁊ eruditoꝝ obſeruatiōe receptum: ſed nō adeo, vt
nō aliqui cōtrariū feciſſe inueniant̄: Q̄ affers argumētū de glo
ſa decreti: apud me nihil pbat: p̄terq̈ em̄ q̄ latinitas non eſt a
iure canonico/vel petēda vel pbanda: Aſpice hodie oīa pontifi-
cum diplomata: ⁊ oīno ꝯtrariū inuenies: p̄terea codicē de ſum-
ma trini, ⁊ fide catholica, l. glorioſiſſimo, dicit/accurſiꝰ in gloſa:
nota q̄ papa p̄mittit impatorē in eplā, qđ hodie nō faceret. In-
ſuper/adrianus q̄rtus pōtifex maximus in eplā ad fędericum
primū impatorē, voluit vbiq̈ p̄poni dicens: quapꝑter dilecte in
dn̄o fili/ſup prudētia tua nō mediocriter admirant̄/q̄ btō pe-
tro/⁊ ſctē romanę ecclīę illi cōmiſſę/nō quantū deberes reueren
tiā exhibere videris, in lr̄is em̄ ad nos miſſis/nomē tuū noſtro
p̄ponis, inquo inſolētię ne dicā arrogātię notā incurris. Cui
fędericus impator/ille auguſtiſſimꝰ glorioſuſq̈ victor ac trium-
phator/in hūc modū reſpōdet. Cū romano pontifici ſcribimꝰ:
Iure ⁊ antique nomē noſtrū veſtro p̄ponimꝰ: ⁊ ad iuſticię nor
mā eidē nobꝭ ſcribenti ꝯcedimus: Reuoluite annales in ſelectū
neglexiſtis: qđ aſſerimꝰ illic inuenit̄: puideat itaq̈ p̄nitas vr̄a,

ne dū talia offendiculū ponat illis, qui, velut ad imbrē ſerotinū
ori vrō aures ſuas arrigere feſtināt: nō em̄ poſſum⁹ nō reſpō⸗
dere auditis cū ſupbię deteſtabilē beſtiā vſq; ad ſedem petri re
ptaſſe videm⁹: nōne ⁊ iuſtinian⁹ eodē mō ſcribit. C. titulo, q̄ ſu⸗
pra pōtifici romano. Victor Juſtinian⁹ Pius felix/inclyt⁹/ac
triūphator/ſemp auguſt⁹: Joanni ſanctiſſimo almę vrbis ro⸗
mę archiepō ⁊ patriarchę/ ⁊ ſicut cicero ⁊ eruditiſſimi, quiq; Meū
morem quē ego dixi/ in ſecuti ſunt, ſic ⁊ gręci pariter ita ſcripſe⸗
runt. Vn̄ anacharſis ſcythę phi epl'a ad ammonem regē/ſic inci
pit Anacharſis ammoni ſalutē. ⁊ Ariſtotelis ad Alexandrum
magnum ἀριστοτέλησ. βασιλει αλεξαρδρῳ ευπραττειρ. Sed
vt reuertar vn̄ ſum digreſſus, dabit̄ mihi venia/ſi dixi, non ali⸗
ter repiri apud idoneos, Nō ſolū q2 germanię quidē celebriores
poetę (vt ſcis) ita preceperunt, Verū etiā preceptū atq; auctori⸗
tas Nicolai peroti ⁊ Antonij mancinelli/ita me ſentire īduxit:
apō quos quicq̄d ego repperi/legē dicēdi irrefragabilē putaui,
nec quēq; ab illis ſine piaculo diſſentire poſſe credā. ¶ nūc autē
qm̄ hic ⁊ alibi ſępe ſum deceptus p alios: nec paꝝ famigeratos/
quos ſum ſecut⁹: q̄ aliqd̄ vocabulū min⁹ latinū dixerunt/quod
poſtmodū apud idoneos īueni: cępi nunc cautior fieri: meoq;
iudicio etiā vti: ⁊ quid cui ſit pferendū/magiſtra lectiōe ⁊ aucto
rum ſcriptis cōijcere/nō reformido. Itaq; cū mille ſint ⁊ plures
in cōmētarijs nr̄is chalcographoꝝ errores: ipſeq; nō ſemel erra
uerim: faciā eadē imprimi/cū maiori accuratioriq; diligētia: cū
multis additiōib⁹: multoq; ęquiori trutina atq; pēſitatiōe. Non
em̄ nego, quin poti⁹ ingenue fateor, me ſedula lectiōe adhibita/
multo cauti⁹ accurati⁹ atq; correcti⁹ poſtmodū hęc eadē ędereſq;
fuerint antehac pcipitata: Q2 cū tēpeſtate fieri nequeat, oſtēdā
pauca emēdanda, ⁊ diligētius interptanda: q̄ tumultuaria tan⸗
tū lectione annotaui, Plura inſup ſi īuenero/addere ⁊ emendare
nō neglectur⁹. Hęc aūt emendāda vel addēda, Emendādū ꝫ ī⸗
trāſcurſu offendi, humilitas bene dixi apō veteres nō īueniri
p ſubmiſſiōe animi: ſed cū apud oēs eccl'iaſticos ⁊ eoſdē prima⸗
rios: Ita ſemp inueniat̄: nec apud veteres ſignatū ꝓpriūq; illi⁹
virtutis hacten⁹ nouerim vocabulū/nō oīno poſthac linguę la
tinę p hac ſignificatiōe cōmertio interdicendū exiſtimo. Jā⸗

ſuetus em̄ vix ꝓprie dicit̃/q̄ humilis, in vulgata ꝑcatiõe, teuto,
demuetig: q̄uis ita videant̃ accipe eccl'iaſtici/in pſalmo. Su-
ſcipiẽs māſuetos dñs: humiliat aũt pctõres in terra: ꝛ caſſiodo
rus in explanatiõe eiuſdē: māſueti ſuſcipiunt̃ in celũ, ſupbi de-
ijciunt̃ in terrā. Alibi aũt idē in ꝓpria ſignificatiõe accipit, māſue-
tos appellam⁹ manu ꝯſuetos, id eſt patiẽtes ꝛ mites. et feſt⁹ põ
peius, māſuet⁹/neq̄ miſcõia meſt⁹/neq̄ crudelitate ſeu⁹: ſed mo-
deſtia tꝑatus, ꝛ ſic ꝓprie accipit̃. Et licet Valla: Beroaldus: poli
tian⁹: hermolaus barbar⁹: georgi⁹ merula, ꝛ alij q̄ plurimi/mul
ta vocabula apõ ecclãſticos tm̄ inuẽta/nõ admittant in penũ ro
mani eloq̄ij: quippe ab illis eruditionẽ/nõ lingue puritatẽ q̄ri-
tãtes: attamẽ ego (vt alias dixi) q̄cq̄d apõ illos quos dixi repe-
rero, nõ damnandum oĩno cenſeo: Nõ em̄ intra tã arcta ſepta
linguã latinã exiſtimabo poſthac ꝯcludendã, vt nõ det̃ auctori
tas viris erudítiſſimis/nõ ita recentib⁹: ꝛ q̄s añ gotthoꝝ influxi-
onem floruiſſe ꝯſtat: nõ nihil locupletare latinitatẽ: in tanta pre
ſertim fidei nr̃e inſtitute nouitate: ritibuſq̄ ante inauditꝭ, cũm
dicat priſcian⁹. Si auctorib⁹ obſtitiſſet timiditas, vt null' ali-
is vocabulis vterent̃: ipa natura ꝛ ſignificatiõe reꝝ exigente/q̄
quib⁹ ſcꝫ fortaſſe maiores nr̃i ſũt vſi/ꝑpetuis latinitas anguſti
is dãnata fuiſſet. Recẽtib⁹ aũt/nõ mõ barbaris, q̄bus ꝑ ceterꝭ
minime licꝫ: veꝝ romanis etiã nunq̄ licebit/noua fingere voca
bula/citra analogiã/vel grecã deriuationẽ: at (vt ait quintilian⁹
in. viij) deriuare: flectere: ꝯiungere, qõ natis poſtea ꝯceſſum eſt
quãdo deſijt licere: alioquin vt ploti⁹ ait, non licet grãmatico ſe
verboꝝ auctorẽ facere. Dixi legalis nemo ſcribit in ſuis epl'is:
at bene legalis/a lege dici põt, a q̄ legalitas formarũtꝭ vt legalis
ſciẽtia: Nõ tm̄ facile inuenies, in titulis ꝛ ſcriptiõib⁹ exterioribus
epl'aꝝ/ſe ſolo, vt legali viro: nec legalis homo, hoc eſt vrban⁹ et
ciuilis, facile apud idoneos inuenies. Illuſtrꝭ princeps: illuſtrꝭ
poeta vel orator dicim⁹, nemo aũt facile diceret/illuſtrꝭ agricola,
vel ruſticus inuincibil/in ſuetũ eſt in titulis: inuict⁹ aũt ꝛ inui-
ctiſſim⁹ crebro eſt in vſu ad principes. Virtuoſitas. moralitas.
amicabilitas, defectuoſitas, nõ dũ legi apud illuſtres, vitioſitas
tm̄ cicero lib. iiij tuſcula, vtit̃. Dixi inſuꝑ, intẽdere/p velle ꝛ in ani
mo eſſe/nõ eſſe in vſu doctoꝝ, ponit̃ tm̄ a quintiliano, intẽtio/p
mẽte, vel qõ dirigit̃ in mẽte ad aliq̄d. dicit em̄ ille in, vi, animũ
ab intentiõe reꝝ freq̄nter auertit̃: alibi: ꝯſiderari debet q̄ pri-

mā queſtionē facit intentio ſimplex. Mediāte illo vel illo, vt nr̄i
dicūt (bn̄ dixi,) nō facile īueniri apō illuſtres: nec ego (vt addā)
mediare inueni: at mediator ꝛ mediatrix/ quib⁹ ego ſuꝫ interdū
vſus/ apō eruditiſſimos eccl'iaſticos lego, q̄ a mediare deſcen-
dūt. Et media dixit cicero, medietates aūt vix audebat dicere:
Sicut nec ſpecierꝝ, ꝛ ſpeciebꝫ: de quib⁹ ita dicit in topicis/ in di-
uiſiōe formę, q̄s gręci ideas vocāt, nr̄i ſiq̄ui forte hęc tractāt, ſpe
cies appel'āt: nō peſſiē id q̄dē, ſꝫ ī vtil'r/ ad imitādos caſus indi-
cēdo: noli eīm ne ſi latię q̄dē dici poſſet specierꝝ ꝛ ſpeciebꝫ dicere.
Vocabl'o aūt medietas vſ⁹ ē firmic⁹ ī is: Dulcor dux mihi no
mē viſū, plini⁹ linguę latię mag̃ ex pte ꝯſuatorꝫ: dicim⁹ autē
dulcor, dulcitas dulcitudo ꝛ dulcedo, cui poſtremo: pauca ſilia/
pter piguedo, apō elegātiores īuenies. Ita eīm dic̄ georgi⁹ valla.
A vb neutrī ī eo faciētib⁹/ formāt̄ noīa ī or, vt a cādeo/ candor, ab
albeo/ albor, n̄ albedo: Ait eīm noni⁹ marcell⁹ ō docorꝫ īdaginę al
bitudinē/ p albore dixiſſe veteres: n̄ dixit/ vt hodie ruſtice loq̄nteſ
mſti/ albedie, Hęc illeᵭ albor hiero⁹ ī leui: dixit, q̄ō ſi rurſū fuerit
ī alborē ꝯuerſa/ ſacerdos eū mūdū eē ōcernet. Ita pallor, ita nigr.
(cicero, j. ō diui. Noct's q̄ꝫ ꝛ nymborꝫ cōtrecat nigr) n̄ palledo, nigre-
do: a palleo, ꝛ nigreo, A tepeo/ tepor, a rubeo/ rubor, nō rubedo. ab
aceo/ acor, torpeo/ torpor. p̄ſcia aūt ī q̄rto, fac̄ acredo ꝛ torpedo/ ſꝫ
nll'm exēplū affert, n̄ credo poſſe afferre/ ſaltē ex illuſtrib⁹. Belli⁹
aūt ī, xij. acritudo ꝛ acritas poīt, Idē āt ī, xviij. poīt mulcedinē a
mulceo, a vireo/ viror, a maceo/ macor, a caleo/ calor, a rāceo/ rācor:
q̄ō ego aliq̄n auctate valle ōcept⁹/ dānaui: nā p̄ter alios/ ꝛ maxie
eccl'iaſticos/ eo vtit̄ palladi⁹ li. ī. ō reb⁹ ruſtic̄: receptacl'a ſꝑ ſint
mūda ne noua/ ſapores veti rācore corūpāt. A liq̄o/ liq̄r, a ſtupeo
ſtupor, a putreo/ putror. Putredo āt īueīt, ſic alia n̄ nll'a/ apō eccl'i
aſticos: amoroſ⁹, doloroſ⁹, ꝛ capitoſ⁹, vti n̄ dn̄t legi/ ita nec dāna
bo, p̄ſerti capitoſ⁹, ſi ei/ cerebroſ⁹, dicim⁹, vti p̄t cętos/ plaut⁹ ī mu
ſcellaria: aliō vix repudiare poſſū⁹ ideſinēter q̄ꝛ q̄dā dānāt. Var-
ro vtit̄ li. ij. rerꝝ ruſti. A prīo. ī. prīcipio bn̄ dici, teſtīs ē plaut⁹ ī mu
ſcellaria/ dicēs, Ħcle q̄ mll'o īprobiores ſīt q̄ꝫ a prīo credidi. Artifi
cial'r q̄ntil'. ī vſu hꝫ li. iij. īſtitu. Artificioſe ſeneca li. v. ō bn̄ficijſ.
Cſcepſi ꝛ bn̄ q̄dē ferias tm̄ dici dies feſtos: a feriēdꝭ victis: nec bn̄
dici. j. fer. ij. iij/ ꝛ p̄t rōēꝫ alibi traditā/ ferię (vt dic̄ gelli⁹ ī. xviij) nū
q̄ꝫ ſingl'r dicūt̄ ꝛc̄. At legēti mihi nup lib, pſal, īueni nō inepte
oīno/ etiā a ſctis patrib⁹ vſurpatū eſſe/ pr̄ia feria, ſcōa, tertia ꝛc̄.

Dicit em̄ Petr⁹ longobard⁹ in cōpilatiōe expoſitiōis eorūdē. prima ſabbati/ dr prima dies poſt ſabatū. Hebrei nanqꝫ/ pꝑter dignitatē ſabbati/ oēs alios dies appellāt noīe ſabbati, dicentes: primā ſabbati, ſcdām ſabbati, ⁊ ſic deinceps. Sicut gētiles: dies appellabāt noībus planetoꝝ. dicētes, diē lune, diē martis ⁊c. Chriſtiani ꝓo oēs dies appellāt ferias, ꝙ oīb⁹ dieb⁹ a ſuili ope/ id eſt pctō/ ceſſare debem⁹. Attamē (vt alibi dixi) vſurpatio etſi neceſſaria/ fere violenta tamē. Cōplacere ⁊ diſplicere dicim⁹: complacētia ⁊ diſplicētia nō inueni/ pſertim in vulgata apd nos ſignificatiōe: vt cōplacētia/ ſit obſequiū, nec cōplaceo/ p obſequor credo inueniri, nec placētia a placeo dicit. Diſplicētia tn̄ legi apd apuleiū. Equalis ſignificat plan⁹. Ut eq̄lis cāpus. Itē equalis, id eſt ſimilis. Itē eq̄lis id eſt coetaneus vl' (vt nr̄i loquunt) cōtēporaneus, qd vix apd eruditos īuenies. Corpus opacū dixi phoꝝ eſſe ⁊ bn̄: nā apd oratores ⁊ latinos vix inuenies, opacū id eſt nō trāſlucidū: attamē opacū/ id eſt vmbroſum: cui cicero ꝯtrariū dat apricū. id eſt ſoli expoſitū. Elegās eſt dictio hoīs ꝓpriū: hodie nō eſt in vſu, ⁊ ſi plaut⁹ eo ſit vſus. Vn̄ mācinellus: in plauto meminēs legit tamē effuge lector. Utit ⁊ ſidoni⁹ ad heſperiū. Inquiēs, ſiſqꝫ oppido meminēs/ ꝙ olim martia hortenſia ⁊c. At nō nihil in elocutiōe affectatiōis/ et obſoletaꝝ vocūlarum incuſat. Itē nihili pēdere, cari pēdere, ⁊ (quo plaut⁹ vtit) plurimi pēdere dicunt, at nulli pēdere vix inuenies: niſi in epiſtol' caroli. Falco qui apd nos dr/ nō eſt de genere aquilaꝝ, ſed accipitrū: a Plinio aūt falcones q̄m nouum nomē eſt/ Chilnones ſunt appellati. Uocabula auiū ex alberto recepta noua ſūt: nō apud veteres/ q̄ꝫtum ego memini/ lecta pſertim/ nō oīa. Maſer dr de ſcorto natus, at hoc vocabulū nō niſi apd eccl'iaſticos inueni. Pelican⁹ dicit, paulus pōpilius corripi in penultima. aliȷ ꝯtrariū/ quib⁹ ego mag' aſſentior: quia accentu [illegible] flexu apd grecos in penultīa ſcribitur, ſic πελεκαρον. Pharao pharaonis o pducit q̄ apud grecos p' ω hoc eſt o longū ſcribit. Dixi item zebedei penultimā eſſe correptā, vti iuuēcus ⁊ aliȷ corripiūt, at poſtea apud grecos p ę dyphthōgū ſcriptū legi: q̄re iuuēcus/ prudēti⁹/ ſedulius/ arator/ ⁊ aliȷ nōnulli chriſtiani poetę nō p oīa ſequēdi ſunt in q̄ntitate ſyllabaꝝ: in dictionib⁹ maxīe hebreis ⁊ gre-

oparū ꝯ̄traria ſūt apricū
Meminēs

cis:nam ꝯfundūt interdū q̄ntitates:ꝛ maxie ſedulꝰ. Cautioꝛ
aūt ceteris/meo iudicio Juuēcus hiſpanꝰ, alioquin poetice ꝛ ele
ganter ſcribūt. ¶Proemiari latine dicimꝰ ꝛ modificare melius tñ
modificari. ¶Plaſmare crebrum apud eccl'iaſticos eſt/qđ ex greco
formarūt. Dogmatiſo verbū oīno inſuetū eſt: ꝛ ſi a greco etiam
formari poſſit. dicūt eñ greci δογματίζομαι dogmatizome. ¶Af-
fectus ſolo ſe/p quādā voluntate ꝛ deſiderio videt nō nunq̄
accipi: q̄uis afficioꝛ tibi.i. cōpatioꝛ tibi, vel bñ volo tibi: negent
eruditi bene dici. ¶Sotular nō eſſe latinū alibi dixi. ¶Sicut [illegible] Prela-
tus p noīe dignitatis noue dicit, ſic guardianꝰ veniēs a guar-
dia/q̄ eſt cuſtodia, ꝛ eſt vernaculū italicū. Nec p̄poſitus p nomi
ne dignitatis apđ veteres repit, nec alibi legi/niſi apđ apuleiū,
vt alibi dixi, ꝛ iuliū firmiciū; q̄ in ſecūdo matheſeos dic. Quoſ-
dam aūt facit in tēploꝝ cultu ſemꝑ pſeuerare aut p̄poſitos reli
gionū. ¶Balliſta nō eſt idē qđ bombarda, Teuto, büchſʒ. Bom
barda eñ nouū eſt nomē, ꝛ inuentū germanoꝝ, cuiꝰ vſus añ du
centos annos nō fuit: nec damno vocabulū/bombarda, nec
bombardariꝰ, qm̄ nouis rebꝰ noua ſunt vocabula imponēda:
ꝛ noīa rebꝰ nō res noībus ſeruire debent. Balliſtas vero priſci
dixere trabē validā: ita libratā/vt tñ ꝑs denſioꝛ ponderibꝰ attra
cta deſcēderet/eleuata pceritas ſua funiculis quos haberet al-
ligatas funda ſaxū maximi pōderis alligatū lōge emitteret. ¶Fal
ſo impſſum eſt in noīe Hoſpitale (prochodrochiū) prochodochi-
um dici debet/q̄ mēdicoꝝ hoſpitale (vt ita loquoꝛ) πτωχος eñ
mēdicus dicit: ꝛ δοχειον receptaculū, q̄ſi mendicoꝝ receptaculū.
¶Dromades ꝛ dromedarij ab hieronymo dicunt in vita enim
malchi dicit. Vidimuſq̄ camelos/q̄s ob nimiā velocitatē/dro
medarios vocāt. Q. valla dixit, diſcretꝰ etiā actiue accipi/p eo q̄
qualitates perſonaꝝ ac rerū momēta diſcernit: ab oībus fere
deridet pfeſſoribꝰ recētioꝛibus: tñ nullū afferat exemplū: nec q̄ſ
q̄ meminerit ſe legiſſe, dico nec me legiſſe: niſi forſan ſeneca in
ea ſignificatiōe acceperit, q̄uis ꝯtrariū dici poſſit, dum in libro
quinto de bñficijs inq̄t. Socrates deriſoꝛ oīm maxie potētiū:
maluit illi diſcrete vł artificioſe vel māſuete negare q̄ ꝯtūaciter
ac ſupbe. ¶Ducare p eo qđ eſt/ducatū regere, ꝛ eſſe ducē, dixi eſſe
barbaꝝ. At tandē inueni qui h̄ verbū varronis eſſe diceret: dū

inquit: ab eo ꝙ ſit ducare, qui eſt dux aut ductoꝛ, qui ita indu-
cit vt doceat; ego vero in meo varrone non habeo ducare, ſed
ducere, iudicent doctiores. Dixi euripides penultimã ꝓduci apõ
ſidoniũ. ſed Au. gelli⁹. xiiij. ca. ſcõo coꝛripit: cui plus tribuo: di-
cẽs, nulla etate tua euripides monumẽta ꝑibũt. Gentilẽ ꝑ rem
cterraneo, vt ſcripſi pri⁹, vix credo inueniri apud idoneos. Va-
loꝛ oris | a valeo es, latine dicit᷑, ⁊ apõ pliniũ repit᷑ valetudo ꝑ e
ſcribi debet longũ. In pñſentiaꝝ qua dictiõe hieronym⁹ ⁊ ceterio-
res paſſim vtunt᷑. Itẽ iure cõſultus nõ latine dici/ꝑcipit geoꝛ-
gius valla: ſed in pñſentia, ⁊ iuris cõſultus: Sulpiti⁹ verulan⁹
ſuꝑ lucanũ | dicit. Inſtaurare latine dicit᷑/ab iſtar. Reſtaurare bar-
bare, q: ſicut reſtar nõ dicit᷑, ita nec reſtaurare. At ego/ſi exẽpla-
ria nõ ſunt mẽdoſa/ legi apud Vlpianũ. ff. ad. l. Iuliã. de adul.
l. ſi marit⁹ ⁊ apud Iuſtinũ. lib. ij. Vbi nũc in noua correctõe in
ſtaurare legit᷑. Itẽ apud lactantiũ lib. vij. Et iuliũ firmicũ lib.
ſeptimo Matheſeos: dicũt aũt alij reſtaurare venit nõ a reſtar:
ſed a re ⁊ ſtauro, qõ hodie nõ eſt in vſu. nec ego audiui etiã apud
veteres allegari, quã ꝓpter aliud (niſi tales auctores vterent᷑ hac
dictione) magis ꝓbarẽ. Stabulari⁹ (vt dicit Gaius iuriſcõſul
tus) eſt qui mercedem accipit vt ſecũ iumẽta ſtabulari ꝑmittat.
nec Beroaldus poſt hac ex apuleio ꝑſuadebit/ꝓ caupone acci-
piendũ: ſtabulari⁹ qui ꝓcurat ſtabulũ. Licẽtia in malũ fere ſem
ꝑ accipit᷑, aliqñ tñ/ꝓ ter ꝙ apud eccl'iaſticos/ponit᷑ ꝓ libertate.
Saluſti⁹: ac quocũꝙ modo cõponẽdi belli licentiã ipis ꝑmit-
tit: ⁊ Aulus gelli⁹. vir acerrime in ſtudio lr̃aꝝ licẽtie M. tulli⁹.
Organũ nõ ſolũ inſtrumẽtũ eſt qõ choꝛdas habet: ſed vt dicit
Auguſtin⁹ ſuꝑ pſalterio. Organũ eſt nomẽ generale oĩm vaſo
rũ muſicoꝝ, licet vſu dicat᷑ organũ qõ inflatis follib⁹ ſonat. In
qua ſignificatiõe etiã hieronym⁹ accipit. Vel organũ potius eſt
qõlibet inſtrumentũ, vt organũ viſus, vl' organũ ſñiaꝝ, eſt logi
ca. Pſtibulũ nõ ſolũ eſt ipſa meretrix (vt Valla dic) ſz apõ hiero
nymũ ipm lupanar etiã, dicit eñ in ezechiele, Edificaſti tibi lu-
panar: ⁊ feciſti tibi pſtibulũ in cũctis plateis ⁊ iteꝝ. deſtruẽt lu-
panar tuũ: ⁊ demolient᷑ pſtibulũ. Pficiat tibi etiã nõ ſine aucto
re õ. gelli⁹. lib. xiij. ca. vi. ꝙ cũ ſtati ꝓperãs reddere ϰρ σιοσον id ẽ
ꝓficiat tibi inꝙ in doctiſſime viroꝝ ⁊c. Vbi ꝯ nr̃m vſum expo-
nẽ libet (nã de quodã libro loquit᷑) ꝓficiat tibi. i. ſit vtilis ⁊ vſui

tibi nõ mihi: q̃q̃ nl̃lı⁹ vtilitatis eſt doctis. ꝓpterea auctoritate illa
nõ ꝓbabit bñ dici a vulgo/ꝓficiat tibi. ſcripſi parricida ſimpli-
ci ꝓſcribi debere, ⁊ ita iueni. Alij tñ dicũt/ſiue a pr̃e dicat̃ ſiue a
pari: ſemꝑ r duplicat̃/qḋ ⁊ ego facile admitto. Dicimus latine
rhetorica rhetorice, vel rhetorica rhetoricoꝝ: itẽ phyſica ęecono
mica ę. ethica e. vel phyſica, phyſicoꝝ. ęconomicoꝝ. ethicoꝝ. Sꝫ
grãmatica. logica. dialectica. philoſophia, vix pluralr̃ ponunt̃.
Eneis, eneidis, ęneidos, ęneida in actõ ſingulari/nõ plurali: nõ
tamẽ grȩca caret plurali. Quinimo ęneida ęneidoꝝ etiã in plurali
dicim⁹. Hoc ꝯfirmat noni⁹ marcell⁹/egregi⁹ in primis grãma-
ticus: qui aliqñ ait primo ęneidoꝝ. iij. ęneidoꝝ: ⁊ auctores ido
nei/ꝓ libꝝ ſinglari nũero vtũt̃, ꝓ ptib⁹ ꝟo libroꝝ/ꝓl'ali, vt bucoli-
ca: georgica: ęneida/ꝓ ipõ libro, at ṗmo georgicoꝝ. ṗmo bucoli-
coꝝ/ſi ita etiã allegat̃, vl' ṗmo ęneidoꝝ/ꝓ ipa pte, h̃ ẽ ꝓ ṗma pte
⁊ libro bucolicę, vl' ęneidos. Pythagoriſſe dici ſolet/q̃ vitã pytha
gorę ſequũt̃. Pretoriũ nõ repug̃ dici poſſe domũ p̃toris: vbi ipę p̃
torius dic̃. Sic d̃ pilato legit̃, ingreſſ⁹ pilat⁹ in p̃toriũ: nõ aũt legi
freq̃nter/p̃toriũ eẽ ſenatoꝝ curiã. Lego i ſacris ꝗ̃ lr̃is parętia vti
apd̃ auguſtinũ lib. xiiij. d̃ ciui. dei. ⁊ parochia apd̃ hironymũ ꝯ̃
virgiliũ. Inde formãt pochianũ, poch⁹, vñ pochia deriuãt̃, d̃r eſſe
p̃bitoꝝ. παρεχω pocho em̃ d̃r p̃beo. Hui⁹ officiũ erat m̃ gr̃atib⁹ p̃
bẽda ꝯducere. Iniciare, ꝓ incipe, vtit̃ ſaluſti⁹ in or̃one Catilinę ꝯ̃
ciceronẽ, ⁊ ſblimare vtit̃ enni⁹. Chariſi⁹ tradit cãbio hr̃e cãpſi in
p̃terito: vſitatũ tñ eẽ ꝟbũ ꝑferti i cõl ꝑcatiõe nõ exiſtio: nec ego
legi/niſi apd̃ apuleiũ: q̃ dic̃ an ipe mutuari opas an cũ vicinis
tuis cãbias. Apd̃ ãtiq̃s ꝟo vt dicũt cãbire, accipiebat̃ ꝓ pugr̃e ⁊
iter ichoare flectereq̃ꝫ. a q̃ cãpſare. i. iter flectere: vñ enni⁹ dic̃ cãp-
ſatã leucatẽ. At ego ñ mltũ legi. Nõ bñ d̃r q̃t viribꝫ vl' vna vice ⁊c.
dixi i cõmẽtarijs. At ꝟſa vice iueni apd̃ iuriſcõ. ff. d̃ lib. ⁊ cau. l. it
ꝟſa em̃ vice (inq̃t) dicem⁹ liberi pentũ etiã iuitoꝝ eãdẽ facultatẽ
dare, ⁊ ſeneca tragic⁹/i hꝰculo oetheo: ſit depheſũ fulmẽ ⁊ ꝟſa vi-
ce ⁊c. Vltimũ ſupinũ etiã ꝯſtruit̃ cũ ꝟb̃ iportãtib⁹ motũ d̃ loco:
marc⁹ cato d̃ re ruſtica: ṗm⁹ cubitu ſurgat. poſtrem⁹ cubitũ eat.
ſtati⁹ i ṗmo achilleidos. Quẽ tũc venatu redituꝝ i limĩe ṗmo
opperiẽs ⁊c. Hęc ſũt georgi chariſſime/q̃ in trãſcurſu ⁊ curſim
cõmẽtaria pellegẽdo/vel emẽdaui/vel addẽdo ornaui: emẽdatu-
rus etiã alia ſi iuenero. Tu vale.